

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

КІШАНІ Майя Віталіївна

УДК 351.77:32:364

**ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПАНДЕМІЇ ЯК ФАКТОР
ЗБЕРЕЖЕННЯ СТАЛОСТІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник –

доктор наук з державного управління, професор
ДМИТРЕНКО Геннадій Васильович,
Інститут підготовки кадрів державної служби
зайнятості України, завідувач кафедри
публічного управління та адміністрування.

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління
КЛАНЦА Андрій Іванович,
КНП «Хмельницький обласний серцево-
судинний центр» Хмельницької обласної ради,
директор;

кандидат наук з державного управління
ПОПОВА Вікторія Вікторівна,
Департамент податкового адміністрування
Державної податкової служби України,
заступник начальника відділу.

Захист відбудеться *22 вересня 2021 року о 11 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.810.01 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03057, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, к. 205.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (03057, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17).

Автореферат розісланий 21 серпня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Виникнення та поширення коронавірусної інфекції у глобальному світі наприкінці 2019 року спровокувало низку некерованих процесів, які призвели до деінституціоналізації різних сфер суспільного розвитку та до падіння показників динамічності й сталості суспільного розвитку національних держав. Унаслідок цього стратегічним питанням для забезпечення ефективності та сталості функціонування їх інститутів публічного управління в умовах пандемії стала необхідність перегляду модернізаційної і трансформаційної практики у різних сферах суспільного життя, які є каталізатором масштабності її стримування та протидії їй. З огляду на це пандемія, формуючи новий інституційний простір для функціонування та розвитку національних держав, виступила мобілізаційним фактором перегляду усталених стратегічних пріоритетів розвитку й запровадження системного реформування сфери охорони здоров'я, соціального захисту та освіти. Швидкість реагування національних урядів на процеси локалізації пандемії дозволила сформувати уніфікований та результативний перелік першочергових дій, що спростило, а подекуди і сприяло результативності протидії негативним факторам поширення коронавірусної інфекції у світі. Це відповідним чином актуалізує доцільність деталізації змісту, форм, методів та інструментарію формування і реалізації публічної політики в умовах пандемії як інституційно-технологічної новації забезпечення належного реагування на її виклики та розроблення ефективних й уніфікованих підходів до забезпечення сталості суспільного розвитку. У зв'язку з цим очевидною є доцільність синхронізації ефективних антикризових та посткризових заходів, які повинні сприяти збереженню умов сталого розвитку України з урахуванням світової провідної практики протидії пандемії. Гностична ідентифікація публічної політики в умовах пандемії зумовлює доцільність деталізації її теоретико-методологічної артикуляції як інструменту стримування пандемії та протидії впливу її негативних факторів, як чинника збереження умов сталого суспільного розвитку.

Загальнометодологічні аспекти публічної політики у розвитку сучасної держави закладені у працях таких західноєвропейських учених як: Х. Арендт, Н. Андерсон, Г. З. Бауман, Д. Белл, П. Друкер, Д. Еванс, М. Йонг, Дж. Кейн, М. Кастельс, В. Коллінз, Р. Крорринг, Б. Кроузет, Т. Кросвел, Ж-Ф. Ліотар та ін.

Дослідження пандемії та її впливу на формування і реалізацію публічної політики у сфері забезпечення сталого розвитку представлене у дослідницьких підходах: Дж. Малгена, Д. Норман, Е. Паїна, Т. Арсонса, Дж. Саймона, О. Тоффлер, А. Тойнбі, М. Уолцера, Х. Уайтона, У. Уеллса, М. Харингтона, О. Хеффе та ін.

Різні аспекти реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії та збереження умов сталого суспільного розвитку виступали об'єктом дослідження у працях таких вітчизняних учених як: В. Баштанник, Є. Бородін, К. Ващенко, Р. Войтович, В. Волянський, Н. Гончарук, В. Гошовська, Н. Гнидюк, Н. Грицяк, М. Канавець, Ю. Ковбасюк, Н. Липовська, М. Пилипчук, Л. Прудіус, Л. Прокопенко, О. Пухкал, А. Рачинський, В. Рижих, А. Семенченко, С. Серьогін та ін.

Незважаючи на значний діапазон наукових розробок з даної проблематики комплексного дослідження публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку не здійснювалось. З огляду на це постає методологічна необхідність дослідження актуальних наукових і прикладних проблем

публічної політики у сфері протидії пандемії як структурно-функціональної складової побудови сучасної системи публічного управління та забезпечення ефективності її функціонування, утвердження нової конструкції забезпечення сталості умов розвитку сучасної держави. Методологічне розроблення даної проблематики сприяє розвитку вітчизняної теорії публічного управління, поглибленню уявлень щодо розвитку ресурсного потенціалу сучасної системи публічного управління в умовах нових світових викликів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана дисертаційна робота виконувалася згідно з комплексним науковим проектом “Дослідження проблематики розвитку прямих форм демократії в Україні в умовах децентралізації” (ДЄ №01118U003560), де дисертант виявив окремі напрямки розроблення вітчизняної моделі реалізації публічної політики в умовах пандемії, ідентифікував негативні фактори впливу пандемії на сферу охорони здоров'я, запропонував власне обґрунтування публічної політики як інституційної матриці збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку та розроблення практичних рекомендацій щодо інструментарію її реалізації в сучасних умовах суспільного розвитку. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення відповідних *завдань*:

- розкрити теоретико-методологічні засади дослідження публічної політики в умовах пандемії та розглянути її як фактор деконструкції публічної політики сучасної держави в контексті сучасних дослідницьких підходів;
- дослідити особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії;
- здійснити аналіз сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментального засобу впливу на стримування пандемії;
- розкрити вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси та трансформацію систем охорони здоров'я національних держав;
- систематизувати негативні фактори впливу пандемії на публічну політику у сфері охорони здоров'я щодо їх подолання;
- ідентифікувати публічну політику як інституційну матрицю збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії;
- охарактеризувати публічну політику у сфері соціального захисту громадян в умовах пандемії як інструментарій збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави;
- обґрунтувати антикризовий інструментарій публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії;
- показати державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструментарій протидії пандемії у сфері охорони здоров'я України.

Об'єкт дослідження – публічна політика у сфері протидії пандемії.

Предмет дослідження – інструментарій реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії як фактор збереження сталості суспільного розвитку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою реалізації дослідницької мети слугує використання таких загальнонаукових і спеціально-

наукових методів, як: історичний (систематизовано основні дослідницькі підходи до публічної політики в межах вітчизняної та зарубіжної науки), логічний (розкрито сутність та основні концепції, пов'язані з явищем пандемії як фактору деконструкції публічної політики сучасної держави), опис (досліджено сутність та основні концепції публічної політики у сфері протидії пандемії), порівняння (зіставлено моделі реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії в межах світових систем та наведено їх імплементацію у вітчизняну практику), аналіз (охарактеризовано особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії та її вплив на суспільний розвиток держави), синтез (здійснено аналіз публічної політики у сфері охорони здоров'я як фактор впливу на стримування пандемії), дедукція (розкрито сутність сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментальний засіб впливу на стримування пандемії), узагальнення (охарактеризовано вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси та роль публічної політики національних держав у даному процесі), моделювання (запропоновано модель публічної політики як інституційну матрицю збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії), аналітичний (ідентифіковано негативні фактори впливу пандемії та публічну політику у сфері охорони здоров'я щодо їх подолання), аксіоматизації (охарактеризовано публічну політику у сфері соціального захисту громадян в умовах пандемії як інструментарій збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави), аналогії (розкрито антикризовий інструментарій публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії).

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, нормативно-правові акти та директивні документи, які стосуються питань публічної політики у сфері протидії пандемії, включаючи антикризовий інструментарій публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії, і на цій основі обґрунтування необхідності розроблення вітчизняної моделі інструментарію реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави.

У цілому дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, враховуючи дотичність розглянутих питань до різних наукових дисциплін та їх інтегрованість.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку і розробленні на цій основі практичних рекомендацій стосовно її реалізації, що конкретизовано у низці наукових положень, де:

уперше:

ідентифіковано зміст публічної політики в умовах пандемії як комплекс дій, які мають цільову спрямованість щодо вирішення проблемних ситуацій у життєдіяльності суспільства, відповідно до чого приймаються публічні рішення, покликані слугувати реалізації методів та форм публічного управління у сфері протидії пандемії; розкрито її умови, фактори та інструментарій впливу на відповідні процеси, які гарантують сталість умов життєдіяльності суспільства; показано новий контекст функціонального призначення публічної політики в умовах поширення пандемії, відповідно до чого її основним призначенням у даному процесі є

балансування між обмежувальними заходами та збереженням сталості соціально-економічного розвитку держави шляхом формування якісної системи охорони здоров'я;

конкретизовано зміст поняття «публічна політика» як інституційної матриці збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії, що визначає параметри поширення пандемії, оскільки саме від результативності публічної політики залежить технологічна готовність системи охорони здоров'я належно реагувати на поширення коронавірусу; систематизовано її інструментарій щодо: локалізації негативного впливу пандемії на соціально-економічний розвиток держави; запровадження результативних заходів подолання коронавірусу та пом'якшення його наслідків; розкрито структурне призначення публічної політики в умовах пандемії щодо процесів трансформації традиційної системи цінностей як фундаментальної основи сталості відповідного типу розвитку суспільства, згідно із чим стратегічна роль відводиться національним (на відміну від транснаціональних) інституціям щодо вирішення питань забезпечення сталого розвитку;

удосконалено:

підхід до розуміння пандемії як фактору деконструкції публічної політики сучасної держави, що спонукає національні держави до розроблення відповідного реєстру інструментарію протидії поширенню недуги, змушує сформувати як власний національний нормативний простір, так і скористатися вже апробованим світовим цивілізаційним досвідом провідних держав, які досягли відповідних показників результативності у даному процесі, відкриває нові можливості для збереження стабільності суспільного розвитку на основі покращення санітарно-епідеміологічного добробуту держави, ставить перед державами нові вимоги інституційного та функціонального характеру, що приводить до зміни тактичної структури публічної політики;

методологію обґрунтування поняття публічної політики у сфері соціального захисту громадян в умовах пандемії як інструментарію збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави, що слугує утвердженню індикативних соціальних гарантій населення, спрямованих на підвищення рівня та якості життя громадян і розширення реєстру медичних послуг; наведено комплекс державних заходів, покликаних гарантувати соціальну підтримку підприємствам та громадянам, які найбільше постраждали від пандемії, та стратегічних напрямків реалізації публічної політики у сфері соціального захисту населення в умовах урахування викликів пандемії. Серед них: 1) розподіл продовольчих товарів та послуг; 2) соціальні виплати і підтримка зайнятості населення; 3) додаткове збільшення обсягу пенсійних виплат, обумовлене тим, що пандемія негативно вплинула на фінансування пенсійних систем; 4) створення умов для зниження ризиків негативного впливу пандемії за умови застосування жорстких обмежувальних заходів; 5) запровадження спеціальної соціальної підтримки безхатченкам;

вивчення особливостей реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії: зміна традиційного ціннісного укладу функціонування світу; міжнародна мобільність світу; зниження показників економічного розвитку; деконструкція національних систем охорони здоров'я, на підставі чого розкрито готовність та інституційну спроможність її суб'єктів ресурсно реагувати на ризики суспільного розвитку, зумовлені негативним впливом пандемії, що передбачає

трансформацію інституційної вертикалі публічної політики в напрямку готовності забезпечити відкритість публічного управління у сфері протидії пандемії, гарантування сталості функціонування сфери охорони здоров'я;

набули подальшого розвитку:

класифікація «показників результативності» публічної політики в умовах пандемії: а) підтримка громадських ініціатив та функціональна результативність громадських організацій у системі надання якісних медичних послуг; б) система охорони здоров'я, яка надає якісне медичне обслуговування населенню; в) спроможність інститутів освіти забезпечити рівні можливості для професійного зростання і розвитку громадян; г) дієвість механізмів протидії корупції; д) створення ефективних інститутів захисту власності та забезпечення рівності економічних можливостей; е) дотримання верховенства закону, що захищається незалежною судовою владою;

підхід до дослідження сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментального засобу впливу на стримування пандемії, на підставі чого сформульовано її нове стратегічне і функціональне призначення у протидії поширенню коронавірусу. Спостерігається методологічна й технологічна деконструкція сфери охорони здоров'я у глобальному масштабі. Відповідно вона потребує фундаментальної доказової бази для запровадження цілісного пакету стратегічних і тактичних заходів із протидії пандемії, новітнього унормування та врегулювання процедурних засад у напрямку інституційної зміни функціонування з урахуванням умов та вимог реальної ситуації протидії пандемії; ідентифіковано показники параметрів її результативності з точки зору функціональної спроможності належно реагувати на поширення та негативні виклики пандемії в суспільному розвитку: епідеміологічні, демографічні, економічні, стан системи охорони здоров'я;

конкретизація впливу пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси і трансформацію систем охорони здоров'я національних держав, які дістали імпульс для розроблення єдиних уніфікованих стандартів надання медичної допомоги. На підставі цього встановлено, що пандемія виступає визначальним детермінантом побудови багатопольярної системи світу, завдяки чому з'являються центри сили (нові міжрегіональні структури, міжурядові інституції, різноспрямовані за методологією свого функціонування), які постають у ролі активних суб'єктів протидії пандемії і демонструють результативну протиепідеміологічну програму; показано кардинальну деконструкцію відносин між державами в умовах пандемії, що призводить до виникнення новітніх глибинних основ формування міжнародних відносин в утилітарній площині для короткотермінового вирішення локальних проблем розвитку людства;

ідентифікація негативних факторів впливу пандемії на публічну політику у сфері охорони здоров'я щодо їх подолання, серед яких: 1) поглиблення кримінологічної ситуації; 2) розширення переліку соціальних питань; 3) «законодавча поспішність»; 4) деконструкція сучасної геополітичної ситуації; 5) деглобалізація, яка засвідчила можливість значного обмеження вільного торговельного обміну між державами. Встановлено, що зважаючи на вплив негативного фактору пандемії коронавірусної інфекції на розвиток сучасного світу національні держави повинні вирішити низку структурно-функціональних завдань публічної політики: 1) продемонструвати свою готовність протидіяти глобальній загрозі; 2) розробити та

реалізувати дієві запобіжні заходи, спрямовані на недопущення потрапляння вірусу ззовні; 3) організувати чітку роботу системи протидії поширенню вірусу всередині країни. Показано певну діаметральність реагування національних держав на дію негативних факторів пандемії: з одного боку, пандемія підтвердила абсолютну не результативність глобалізаційних інтеграційних підходів, унаслідок чого кожна національна держава була змушена власними зусиллями протистояти її викликам, з другого – доведено результативність стратегічної взаємодії держав щодо протидії пандемії, яка в окремих випадках забезпечує процеси «пом'якшення» її перебігу;

методологія розроблення антикризового інструментарію публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії, відповідно до чого встановлено, що ефективність заходів антикризової політики визначається масштабами стимулюючої публічної політики, спрямованої на збільшення витрат на: а) фінансування охорони здоров'я, б) реалізацію експансивної монетарної політики, в) надання податкових преференцій бізнесу, г) захист уразливих верств населення. Доведено, що застосування антикризових заходів публічної політики у сфері протидії пандемії в Україні має ґрунтуватись на запровадженні такої антикризової практики, яка б демонструвала оперативність та високу гнучкість системи охорони здоров'я в реагуванні на відповідні кризові процеси.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні теоретико-методологічних і практико-прикладних положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізовані й покладені в основу здійснення публічної політики у сфері протидії пандемії як фактор збереження сталості суспільного розвитку.

Розроблені теоретико-практичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані: у дослідженнях, програмах та проєктах відповідних органів державної влади, у науково-дослідних інститутах, навчальних закладах та структурах підвищення кваліфікації щодо питань публічної політики у сфері охорони здоров'я як стратегічної умови забезпечення сталого розвитку сучасної держави, нормативно-правового забезпечення інструментарію реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії. Запропоновані теоретичні положення та практичні рекомендації можуть також становити оптимізаційну основу реалізації інструментарію публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались у діяльності Національного агентства кваліфікацій (довідка про впровадження від 12.05.2021 №01/01.01-07/185-4), Львівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 17.06.2020 № 5/16-8941/0/2-18-25) та Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (довідка про впровадження від 22.02.2021 №70/00/21).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: круглому столі до Дня захисника Вітчизни «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ

та учасників ООС (АТО)» (м. Київ, 19 жовтня 2020 року), III Всеукраїнській інтернет-конференції «Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації» (м. Київ, 15 квітня 2020 року), VI науково-практичній конференції «Концептуальні шляхи розвитку науки» (м. Київ, 19-20 червня 2021 року), VIII Міжнародної науково-практичної конференції «European scientific discussions» (м. Рим, Італія 20-22 червня 2021 року) та III Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні шляхи розвитку науки та освіти» (м. Львів, 29-30 червня 2021 року).

Дисертація обговорювалась та була схвалена на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Публікації. Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано в 10-ти наукових працях, у тому числі в п'яти статтях, опублікованих у фахових виданнях з державного управління, в тому числі 1 публікація в іноземному фаховому виданні та п'яти тезах науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Її основний текст викладено на 190 сторінках, загальний обсяг становить 231 сторінку і включає 310 найменувань використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** доведено актуальність теми, обґрунтовано ступінь її наукової розробленості, сформульовано мету та визначено завдання, об'єкт і предмет дослідження, з'ясовано ступінь наукової новизни одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, наведено дані щодо апробації дисертації та публікацій, які підтверджують результати дослідження.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні засади дослідження публічної політики у сфері пандемії»* – охарактеризовано публічну політику у сфері охорони здоров'я як стратегічну умову забезпечення сталого розвитку сучасної держави, досліджено пандемію як фактор деконструкції публічної політики сучасної держави в контексті дослідницьких підходів, розкрито особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії та її вплив на суспільний розвиток держави.

Здійснено методологічну ідентифікацію становлення публічної політики у сфері пандемії, відповідно до чого розкрито її умови, фактори та інструментарій впливу на відповідні процеси, які гарантують сталість умов життєдіяльності суспільства; розкрито змістовне наповнення технологічної конструкції публічної політики та її призначення щодо локалізації деструктивних процесів, а також блокування їх розгортання; встановлено, що в умовах пандемії публічна політика перебуває в детермінованій залежності від об'єктивних та суб'єктивних умов і факторів, зважаючи на трансформаційну зміну соціального простору, виникнення нових економічних процесів та інноваційних практик розвитку сучасного світу; охарактеризовано сучасний варіант ідентифікації публічної політики, який базується на тому, що її основним покликанням є забезпечення взаємодії суспільства та держави, відповідно до чого вона має здійснювати комунікативну функцію,

враховуючи широкий спектр інтересів суспільства та вимог щодо результативності реалізації публічного управління.

Доведено, що публічна політика повинна забезпечити підвищення якості та результативності публічних послуг, формуючи новітнє розуміння її інституційного та функціонального призначення стосовно забезпечення сталості функціонування відповідних сфер суспільного життя; встановлено, що функціональним призначенням публічної політики національної держави в умовах пандемії є систематизація факторів, які впливають на поширення пандемії та її наслідки. Зазначене дозволяє зняти питання «просторової дифузії» щодо синхронізації характеристик, які впливають на поширення пандемії та її локалізацію.

Обґрунтовано необхідність результативної публічної політики у сфері протидії пандемії. Досягнення результативності передбачає прогнозування певного переліку дій, покликаних через формування належного ресурсного забезпечення попередити можливість поширення негативних наслідків пандемії; встановлено, що публічна політика у сфері протидії пандемії (передбачаючи низку результативних заходів) технологічно залежить від національних державних та недержавних програм проведення тестування населення, включно з інституційними заходами, серед яких створення відповідних структур у формі спеціальних штабів з протидії пандемії та розроблення і прийняття відповідних національних планів; наведено типові заходи публічної політики у сфері протидії пандемії коронавірусної інфекції, які гарантують необхідну результативність: а) збільшення кількості ліжок, б) виділення коштів із резервного фонду, в) фінансування розроблення вакцин, г) оптимізація інфраструктури надання медичних послуг; охарактеризовано консолідований підхід до процесу формування єдиної правової моделі взаємодії публічної влади та суспільства, покликаної створити оптимізаційну практику реформування національних систем охорони здоров'я в умовах пандемії коронавірусної інфекції.

Досліджено пандемію як фактор деконструкції публічної політики сучасної держави, що визначає динаміку розвитку глобального світу, актуалізує публічні політики національних держав у напрямку розроблення відповідного інструментарію протидії пандемії, спонукає до формування як власного національного нормативного простору протидії, так і до використання вже апробованого досвіду провідних держав, які досягли відповідних показників результативності в даному процесі; показано, що пандемія є методологічним артиклем для всієї світової спільноти, а тому втрати світової економіки та світової політики неодмінно позначаються на сталості розвитку та функціонуванні кожної національної держави; сучасна ситуація у глобальному світі поставила більшість держав перед альтернативою розроблення та запровадження низки інституційних дій у сфері публічної політики щодо протидії пандемії.

Розкрито особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії: зміна традиційного ціннісного укладу функціонування світу; міжнародна мобільність світу; зниження показників економічного розвитку; деконструкція національних систем охорони здоров'я; показано, що в умовах пандемії публічна політика має перетворитись на «своєрідний індикатор якості інституційного середовища» публічної системи, зберегти потенційну спроможність інститутів публічної політики належно реагувати на виклики пандемії; на підставі цього встановлено основні вимоги ефективної діяльності інститутів публічної

політики: 1) наявність нормативно-правових актів, які регулюють створення інституту, а також визначають правила, норми і процедури його функціонування; 2) відповідність правозастосовної практики в діяльності інституту, визначеної нормативно-правовими актами; 3) наявність навченого персоналу, який забезпечує якісну роботу інституту публічної політики і відповідає за дотримання його функцій; 4) розуміння громадянами ролі інституту публічної політики і своєї участі в його діяльності (при оцінюванні);

Виявлено, що в сучасних умовах поширення пандемії перед сферою публічної політики постають проблеми, характерні для постмодерного періоду розвитку глобального світу, що засвідчує занепад традиційних ціннісних систем. З огляду на це публічна політика має зробити методологічний і технологічний вибір між суспільним служінням та реалізацією інституційних інтересів збереження держави; доведено, що в реалізації публічної політики за умов пандемії у функціональному відношенні повинні з'явитися нові інституціональні стимули, а відтак весь технологічний інструментарій держави має демонструвати результативність індикативних стратегій сталого розвитку суспільства, показуючи підвищені зобов'язання інститутів публічної політики перед суспільством щодо публічних рішень у сфері протидії пандемії.

У **другому розділі** – *«Публічна політика у сфері охорони здоров'я як фактор впливу на стримування пандемії»* – здійснено аналіз публічної політики у сфері охорони здоров'я як фактору впливу на стримування пандемії, відповідного до чого охарактеризовано її інституційно-інструментальний засіб, досліджено вплив пандемії на глобальні інтеграційні процеси, ідентифіковано її негативні фактори впливу та інституційне забезпечення процесів збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії.

Досліджено сферу охорони здоров'я як інституційно-інструментальний засіб впливу на стримування пандемії, на підставі чого сформульовано її нове стратегічне й функціональне призначення у протидії епідемії. Це засвідчує методологічну й технологічну деконструкцію сфери охорони здоров'я у глобальному масштабі, у зв'язку з чим вона потребує фундаментальної доказової бази для запровадження цілісного пакету стратегічних і тактичних дій, покликаних слугувати протидії пандемії, новітнього унормування та врегулювання процедурних засад у напрямку інституційної зміни функціонування відповідно до умов та вимог реальної ситуації протидії пандемії; доведено, що в умовах пандемії чітко увиразнюється необхідність створення ефективних стратегій та систем управління сферою охорони здоров'я (враховуючи необхідність гностичних змін, які відбуваються у світі та на рівні життєдіяльності людства), що мають бути спрямовані на реалізацію довгострокових перспектив покращення якості функціонування медичних послуг;

Систематизовано найбільш дієві заходи у сфері охорони здоров'я, які у стратегічному відношенні блокують поширення пандемії і досить чітко ілюструють її результативність як інституційно-інструментального засобу впливу на стримування пандемії: а) готовність, яка характеризує мобільність національних систем охорони здоров'я запроваджувати низку заходів, покликаних блокувати поширення пандемії; б) централізація управління і своєчасна мобілізація, що передбачає організацію медичного спостереження та ізоляцію населення; в) координація дій, яка передбачає об'єднання баз даних медичного страхування та міграційного контролю; г)

публічність, що передбачає організацію щоденних брифінгів з населенням; д) централізація управління виробництвом, закупівлями і розподілом дефіцитних ресурсів; є) масове тестування і відстеження контактів; ж) ефективна організація медичної допомоги. Доведено, що першочерговим кроком є реформування сфери охорони здоров'я, яке має сприяти, з одного боку, сталості її інституційного розвитку, а з другого – мобільності належного реагування на виклики пандемії, що передбачає системне оновлення нормативно-правових актів, спрямованих на подолання пандемії шляхом запровадження дієвих інструментів підтримки різних суспільних прошарків та сфер суспільного розвитку;

Охарактеризовано вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси та трансформацію систем охорони здоров'я національних держав, який спонукає до розроблення єдиних уніфікованих стандартів надання медичної допомоги. На підставі цього встановлено, що пандемія виступає визначальним детермінантом побудови багатополлярної системи світу, завдяки чому з'являються центри сили (нові міжрегіональні структури, міжурядові інституції, різноспрямовані за методологією свого функціонування), які постають у ролі активних суб'єктів протидії пандемії і демонструють результативну протиепідеміологічну програму; встановлено, що в умовах пандемії: а) відбувається суттєве зниження лідерського потенціалу західноєвропейського світу, підтвердженням чого є активна практика ізоляціонізму, яка демонструє технологічну суперечливість цивілізаційної і політичної солідарності; б) спостерігається відповідна «інверсія цінностей свободи», яка є реальним відображенням фундаментальних цінностей традиційної життєдіяльності; в) формується нова ідентифікація громадян у межах глобальної інтеграційної системи, відповідно до якої, з одного боку, відбувається обмеження певних традиційних умов суспільної життєдіяльності населення, а з другого – закладаються передумови для новітніх норм розвитку суспільних відносин; встановлено, що вплив пандемії коронавірусної інфекції, суттєво посилюючи віртуальну структуру облаштування сучасного світу, змінює традиційну реальність для функціонування громадян та реалізації публічної політики національних держав;

Деталізовано європейську політику протидії пандемії, яка досить чітко структурувала реєстр проблемних ситуацій і потенційних викликів глобального розвитку в умовах пандемії та періоду постпандемії, зокрема питання трудового, міграційного, медичного, адміністративного права, соціального забезпечення, захисту прав людини, забезпечення зайнятості населення; систематизовано інституційні заходи протидії пандемії (надання негайної підтримки роботодавцям і працівникам під час кризи; забезпечення щомісячної компенсації працівникам, що відповідає 2/3 їх місячної зарплати; дотримання роботодавцем зобов'язання перевести співробітників на віддалену роботу, незалежно від форми трудових відносин; запровадження локальних заходів: скасування або призупинення необов'язкових заходів, що можуть сприяти поширенню вірусу), які запроваджуються державами в умовах пандемії і стосуються як м'якого стимулювання самоізоляції, так і жорсткого дотримання карантинних норм, забезпечення балансу між показниками соціально-економічного розвитку держав і рівня суспільного добробуту їх громадян.

Охарактеризовано негативні фактори впливу пандемії на публічну політику у сфері охорони здоров'я щодо їх подолання: 1) поглиблення кримінологічної ситуації в різних державах глобального світу; 2) розширення переліку соціальних питань, що

призвело до порушення усталеності відповідних соціальних нормативів життєдіяльності суспільств; 3) «законодавча поспішність», яка демонструє швидкість прийняття відповідних нормативів урегулювання епідеміологічної ситуації, що доволі часто стають викликами для сталості та безпеки життєдіяльності громадян; 4) деконструкція сучасної геополітичної ситуації, яка зумовлює нові причини еволюції взаємовідносин між США та країнами Європейського Союзу, в результаті чого сформувався високий рівень недовіри між суб'єктами розвитку глобального світу; 5) деглобалізація, яка засвідчує значне обмеження вільного торговельного обміну між державами й розширення сфери патерналізму щодо реалізації власних національних стратегій розвитку в пандемійний та постпандемійний періоди; розкрито проблемність посткризового розвитку національних держав, ураховуючи різну константність впливу пандемії та інструментальність національних публічних політик реагування на неї.

Встановлено, що негативний вплив пандемії коронавірусної інфекції на розвиток сучасного світу ставить перед національними державами питання щодо вирішення структурно-функціональних завдань публічної політики, зокрема їм необхідно: 1) продемонструвати свою готовність протидіяти глобальній загрози; 2) розробити та реалізувати дієві запобіжні заходи, спрямовані на недопущення потрапляння вірусу ззовні; 3) організувати чітку роботу системи протидії поширенню вірусу всередині країни; показано, що негативний вплив пандемії слугує мобілізаційним фактором для формування та реалізації результативної внутрішньої політики національних держав, відповідно до чого головним пріоритетом для реалізації результативної публічної політики має стати формування чіткої протиепідеміологічної системи, спроможної забезпечити високі показники збереження сталості суспільного розвитку; встановлено, що стратегічним пріоритетом національних систем охорони здоров'я в умовах пандемії та в постпандемійний період має бути її перезавантаження з точки зору розширення потенціалу профілактичної медичної допомоги;

Доведено, що публічна політика в умовах пандемії національних держав має бути передусім спрямована на пошук балансу між загрозами конкретній людині та розвитку суспільств, між індивідуальними та колективними інтересами, враховуючи межі компетентності сучасної держави та її права на втручання у сферу життєдіяльності громадян; обґрунтовано функціональну доцільність запровадження національно регламентованої публічної політики, яка для того, аби гарантувати сталість суспільного розвитку національних держав в умовах пандемії та постпандемійний період, має належно реагувати на виклики безпеці життєдіяльності громадян; розроблено структурні константи, які слугують методологічною умовою перетворення публічної політики на інституційну матрицю забезпечення сталого розвитку сучасної держави: 1) наявність чіткої цільової спрямованості, відповідно до якої формується стратегія діяльності держави у процесі вирішення відповідного блоку питань, актуальних для періоду пандемії; 2) сукупність конкретних цільових дій, відповідно до яких і на основі яких приймається комплекс публічних рішень щодо покращення якості охорони здоров'я громадян загалом та безпеки їх життєдіяльності зокрема; 3) відповідність публічних заходів держави з огляду на протидію пандемії з урахуванням запитів суспільства щодо покращення умов пандемійної та постпандемійної ситуації.

У третьому розділі – «Інструментарій реалізації публічної політики у сфері протидії пандемії як фактор збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави» – розкрито зміст публічної політики у сфері соціального захисту, ідентифіковано антикризовий інструментарій подолання негативних наслідків пандемії, охарактеризовано державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструментарій протидії пандемії у сфері охорони здоров'я України.

Досліджено публічну політику у сфері соціального захисту громадян в умовах пандемії як інструментарій збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави, що слугує утвердженню індикативних соціальних гарантій населення, спрямованих на підвищення рівня та якості життя громадян та розширення реєстру медичних послуг; встановлено, що кожна держава глобального світу опинилась у ситуації оперативного та екстреного реагування на виклики пандемії і змушена запроваджувати системний перелік дій покликаний забезпечити сталість функціонування соціальної сфери держави; наведено комплекс державних заходів, які повинні гарантувати соціальну підтримку підприємствам та громадянам, що найбільше постраждали від пандемії, та стратегічних напрямків реалізації публічної політики у сфері соціального захисту населення в умовах урахування викликів пандемії: 1) розподіл продовольчих товарів та послуг; 2) соціальні виплати та підтримка зайнятості населення; 3) додаткове збільшення обсягу пенсійних виплат, зумовлене тим, що пандемія негативно вплинула на фінансування пенсійних систем; 4) створення умов для зниження ризиків негативного впливу пандемії за умови застосування жорстких обмежувальних заходів; 5) запровадження спеціальної соціальної підтримки безхатченкам.

На основі систематизації провідної світової практики запровадження оптимізаційних заходів публічної політики у сфері соціального захисту населення розроблено комплекс заходів, які виступають гарантом стабілізації соціально-економічного становища громадян, зокрема: оголошення карантину зі збереженням заробітної плати; автоматичне продовження соціальних виплат та пільг без надання пролонговуючих документів; надання кредитних канікулів; підтримка малого та середнього бізнесу; надання страхових гарантій і відповідних соціальних заходів захисту для медичних працівників; посилення контролю за підприємствами та організаціями з метою виявлення фактів невиклати або несвоєчасної виплати заробітної плати чи звільнень; підвищення виплати по безробіттю; запровадження мораторію на штрафи за несплату комунальних послуг; встановлення жорсткого контролю за обігом неякісних лікарських препаратів. Запровадження цих заходів є стратегічним індикатором сталості суспільного розвитку в умовах пандемії й оптимального вирішення нагальних проблем у соціально-безпековій сфері; охарактеризовано оптимізаційні заходи у сфері соціального захисту, які запроваджуються у 80 державах світу, на підставі чого розроблено шкалу результативності уніфікованих дій держав у певній сфері в умовах подолання пандемії: а) введення режиму самоізоляції; б) антикризові заходи з метою підтримки економіки держав; в) розширення підстав та збільшення соціальних виплат на період тимчасової непрацездатності населення; доведено, що у більшості розвинених держав, які демонструють збереження сталості умов суспільного розвитку в умовах пандемії коронавірусу було прийнято низку нормативних новацій, які стосувались соціального захисту населення: Про рекомендації щодо профілактики коронавірусної

інфекції (COVID-19) серед працівників; Про затвердження форм первинної медичної документації організацій охорони здоров'я; Про введення надзвичайного стану у державі на період пандемії; Про затвердження Порядку введення і здійснення обмежувальних / карантинних заходів у сфері охорони здоров'я в державі; Про соціальне партнерство у сфері трудових відносин в державі та ін.

Охарактеризовано антикризовий інструментарій публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії у напрямку підтримки державою населення, соціальної сфери та бізнесу; досліджено найбільш результативні практики антикризової публічної політики в умовах пандемії, які підтвердили свою результативність у межах різних національних держав щодо запровадження ефективних заходів протидії негативним соціально-економічним наслідкам пандемії; доведено, що своєчасність запровадження антикризових заходів у більшості держав глобального світу слугувало покращенню ситуації та мінімізувало негативні наслідки впливу пандемії на динаміку сталості суспільного розвитку.

Ідентифіковано антикризовий інструментарій публічної політики України в економічній сфері, який має слугувати вирішенню трьох стратегічних завдань: 1) забезпеченню стабільного функціонування життєво важливих секторів; 2) виділенню достатніх ресурсів домогосподарствам, що передбачає державну підтримку населення; 3) забезпеченню функціонування економіки з метою відновлення комерційної діяльності після закінчення надзвичайного стану; розроблено перелік антикризових заходів забезпечення сталого соціально-економічного та політичного розвитку України в умовах пандемії: звільнення від ПДВ операцій з увезення на митну територію України і звільнення від сплати ввізного мита лікарських засобів; запровадження мораторію на проведення фіскальними органами планових заходів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; заборона з нарахування і стягнення штрафних санкцій (штрафів, пені) за несвоєчасне здійснення платежів і припинення/призупинення надання житлово-комунальних послуг громадянам; встановлення додаткових доплат до заробітної плати окремим категоріям працівників, що забезпечують життєдіяльність населення; спрощення реєстрації безробітного; призупинення обов'язку брати на себе основне зобов'язання і недопущення звернення стягнення на предмет іпотеки на період дії карантину, які слугували оперативності зменшення негативного впливу пандемії.

Показано державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструментарій протидії пандемії у сфері охорони здоров'я України, фактор збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави, ефективний інструмент оновлення інфраструктури протидії пандемії; встановлено, що державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструментарій протидії пандемії покликане створити простір для ефективної реалізації інфраструктурних проєктів шляхом вирішення відповідних технологічних завдань, а саме: (1) забезпечення зайнятості населення, (2) відновлення власного ресурсного потенціалу, виходячи з викликів національного суспільного розвитку, (3) відновлення та розвиток галузей реального сектору економіки, які забезпечать відповідну динамізацію національної промисловості, (4) запровадження індикативних антикризових підходів, які б забезпечили зростання показників сталості суспільного розвитку в різних його сферах; показано, що в умовах пандемії формується певна функціональна діаметральність між зобов'язаннями і відповідальністю держави та бізнесу, відповідно до чого стратегічної ваги набуває

три види концесії у сфері охорони здоров'я: 1) на існуючі об'єкти охорони здоров'я; 2) на будівництво або модернізацію об'єктів охорони здоров'я; 3) на передачу об'єктів державної власності в управління приватній компанії.

Досліджено оптимізаційне спрямування державно-приватного партнерства для сталого суспільного розвитку України в умовах пандемії як «унікальний інструмент», який забезпечує зайнятість населення, стимулює товарообіг, забезпечує продуктивний розвиток промисловості. На підставі цього наведено фактори, які перешкоджають результативності державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я України в умовах пандемії: 1) низький рівень правової та господарської компетентності органів публічної влади; 2) лобізм окремих груп; 3) слабкість інститутів громадянського суспільства; 4) відсутність результативної моделі управління державною власністю.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі розв'язано важливе наукове завдання, яке полягає в розробленні авторського підходу до обґрунтування теоретико-методологічних засад публічної політики у сфері протидії пандемії як фактору збереження сталості суспільного розвитку, відповідно до чого сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. Теоретико-методологічний аналіз публічної політики в умовах пандемії дозволив розкрити її умови, фактори та інструментарій впливу на відповідні процеси, що гарантують сталість умов життєдіяльності суспільства; запропоновано розуміння публічної політики в умовах пандемії як комплексу дій, які мають цільову спрямованість щодо вирішення проблемних ситуацій у життєдіяльності суспільства, відповідно до чого приймаються публічні рішення, покликані слугувати реалізації методів та форм публічного управління у сфері протидії пандемії; показано, що новий контекст функціонального призначення публічної політики в умовах поширення пандемії детерміновано пов'язаний з активними методологічними спробами вчених пояснити і спрогнозувати параметри розгортання пандемії та її впливу на розвиток сучасного суспільства, у зв'язку з чим їх основна увага зосереджена на розробленні «реєстраційного переліку» інституційних заходів держави, спрямованих на подолання коронавірусу та пом'якшення його наслідків для соціально-економічного й політичного розвитку держави; встановлено, що її основним призначенням у даному процесі є балансування між обмежувальними заходами та збереженням сталості соціально-економічного розвитку держави шляхом формування якісної системи охорони здоров'я.

2. Розкрито особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії: зміна традиційного ціннісного укладу функціонування світу; міжнародна мобільність світу; зниження показників економічного розвитку; деконструкція національних систем охорони здоров'я. Досліджено готовність та інституційну спроможність її суб'єктів ресурсно реагувати на ризики суспільному розвитку, зумовлені негативним впливом пандемії, що передбачає трансформацію інституційної вертикалі публічної політики у напрямку здатності забезпечити відкритість публічного управління у сфері протидії пандемії, гарантування сталості функціонування сфери охорони здоров'я; доведено, що в умовах пандемії формується «новий узагальнений показник самодостатності інститутів публічної політики», на підставі якого визначається можливість та конструктивність їх щодо протидії

ризикам даного процесу; класифіковано «показники результативності» публічної політики в умовах пандемії: а) підтримка громадських ініціатив та функціональна результативність громадських організацій у системі надання якісних медичних послуг; б) система охорони здоров'я, яка надає якісне медичне обслуговування населенню; в) спроможність інститутів освіти забезпечити рівні можливості для професійного зростання і розвитку громадян; г) дієвість механізмів протидії корупції; д) створення ефективних інститутів захисту власності й забезпечення рівності економічних можливостей; є) дотримання верховенства закону, що захищається незалежною судовою владою.

3. Досліджено сферу охорони здоров'я як інституційно-інструментальний засіб впливу на стримування пандемії. На підставі цього сформульовано її нове стратегічне й функціональне призначення у протидії пандемії, що засвідчує її методологічну й технологічну деконструкцію у глобальному масштабі, у зв'язку з чим вона потребує фундаментальної доказової бази для запровадження цілісного пакету покликаних слугувати протидії пандемії стратегічних і тактичних дій, новітнього унормування та врегулювання процедурних засад у напрямку інституційної зміни функціонування відповідно до умов та вимог реальної ситуації протидії пандемії; розкрито структурно-функціональне призначення сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментального засобу блокування поширення пандемії, систематизовано параметри результативності реагування національних систем охорони здоров'я на виклики пандемії: а) раннє реагування та рішучі дії; (б) централізація управління регіонами і санітарно-епідеміологічною службою; (в) наявність єдиної для країни стратегії дій; (г) проведення масового тестування; (д) централізований розподіл засобів індивідуального захисту; (є) використання інформаційних технологій; (ж) достатні потужності системи охорони здоров'я; (з) щоденна інформаційна робота з населенням, яка здійснюється фахівцями і міністром охорони здоров'я.

4. Розкрито вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси і трансформацію систем охорони здоров'я національних держав, що забезпечує розроблення єдиних уніфікованих стандартів надання медичної допомоги. На підставі цього встановлено, що пандемія виступає визначальним детермінантом побудови багатопольярної системи світу, завдяки чому з'являються центри сили (нові міжрегіональні структури, міжурядові інституції, різноспрямовані за методологією свого функціонування), які постають у ролі активних суб'єктів протидії пандемії і демонструють результативну протиепідеміологічну програму; обґрунтовано інституційно конструктивну роль пандемії в інтеграційних процесах розвитку сучасного світу, оскільки вона зумовлює зміцнення життєздатних інститутів та ліквідацію інституцій з мінімальною результативністю. З огляду на це встановлено новітнє розуміння сутності та структури національних інтересів, відповідно до чого має посилюватися вплив національних інституцій у протидії пандемії і дана ситуація стане мотивуючим фактором для взаємного зближення та взаємодії національних держав; показано, що кардинальна деконструкція відносин між державами в умовах пандемії призводить до утворення новітніх глибинних основ формування міжнародних відносин в утилітарній площині для короткотермінового вирішення локальних проблем розвитку людства.

5. Систематизовано негативні фактори впливу пандемії на публічну політику у сфері охорони здоров'я щодо їх подолання: 1) поглиблення кримінологічної ситуації; 2) розширення переліку соціальних питань; 3) «законодавча поспішність»; 4) деконструкція сучасної геополітичної ситуації; 5) деглобалізація, яка зумовила значне обмеження вільного торговельного обміну між державами; встановлено, що вплив негативного фактору пандемії коронавірусної інфекції на розвиток сучасного світу ставить перед національними державами питання вирішення структурно-функціональних завдань публічної політики: 1) продемонструвати свою готовність протидіяти глобальній загрози; 2) розробити та реалізувати дієві запобіжні заходи, спрямовані на недопущення потрапляння вірусу ззовні; 3) організувати чітку роботу системи протидії поширенню вірусу всередині країни. Доведено, що пандемія, формуючи новий уклад розвитку сучасного світу, спонукає до створення нових стандартів для соціально-економічної формації, у межах якої і відбуватиметься цивілізаційний розвиток держав. Головним критерієм вимог до публічної політики національних держав щодо цього є належне реагування на негативні фактори впливу пандемії та ресурсна спроможність систем охорони здоров'я забезпечити сталі умови безпеки життєдіяльності громадян; показано певну діаметральність реагування національних держав на дію негативних факторів пандемії: з одного боку, пандемія підтвердила абсолютну не результативність глобалізаційних інтеграційних підходів, унаслідок чого кожна національна держава змушена була власними зусиллями протистояти її викликам, з другого – доведено результативність стратегічної взаємодії держав щодо протидії пандемії, яка в окремих випадках забезпечує процеси «пом'якшення» її перебігу.

6. Обґрунтовано публічну політику як інституційну матрицю збереження стабільності суспільного розвитку в умовах пандемії, що визначає параметри поширення коронавірусу, оскільки саме від її результативності залежить технологічна готовність системи охорони здоров'я належно реагувати на поширення епідемії; систематизовано інструментарій щодо: локалізації негативного впливу пандемії на соціально-економічний розвиток держави; запровадження результативних заходів подолання коронавірусу та пом'якшення його наслідків; розроблення оптимізаційних антикризових підходів, які б знімали дифузійну щільність захворювання населення та поширення пандемії; показано публічну політику як інструментарій реформатування механізмів взаємодії суб'єктів, покликаних гарантувати сталість та ефективність міждержавних та суспільних відносин; доведено, що пандемія зумовила перегляд національними державами цілей сталого розвитку крізь призму забезпечення результативності охорони здоров'я, відповідно до чого має здійснюватися коригування змістовного та інструментального наповнення публічної політики, яка має слугувати покращенню якості життя громадян, підвищенню продуктивності їх праці, ефективності виробництва, забезпеченню сталого і збалансованого довгострокового розвитку національної держави.

7. Досліджено публічну політику у сфері соціального захисту громадян в умовах пандемії як інструментарій збереження сталості суспільного розвитку сучасної держави, що слугує утвердженню індикативних соціальних гарантій населення, спрямованих на підвищення рівня та якості життя громадян та розширення реєстру медичних послуг; встановлено, що кожна держава глобального світу

опинилась у ситуації оперативного та екстреного реагування на виклики пандемії і змушена запроваджувати системний перелік дій, покликаний забезпечити сталість функціонування соціальної сфери держави; наведено комплекс державних заходів, які мають гарантувати соціальну підтримку підприємствам та громадянам, що найбільше постраждали від пандемії, і стратегічних напрямків реалізації публічної політики у сфері соціального захисту населення з урахуванням викликів епідемії. Зокрема це: 1) розподіл продовольчих товарів та послуг; 2) соціальні виплати й підтримка зайнятості населення; 3) додаткове збільшення обсягу пенсійних виплат, зумовлене тим, що пандемія негативно вплинула на фінансування пенсійних систем; 4) створення умов для зниження ризиків негативного впливу пандемії завдяки застосуванню жорстких обмежувальних заходів; 5) запровадження спеціальної соціальної підтримки безхатченкам. Систематизовано оптимізаційні заходи у сфері соціального захисту, які запроваджуються у 80 державах світу, на підставі чого розроблено шкалу результативності уніфікованих дій держав у певній сфері в умовах подолання пандемії, а саме: а) уведення режиму самоізоляції; б) антикризові заходи з метою підтримки економіки держав; в) розширення підстав та збільшення соціальних виплат на період тимчасової непрацездатності населення.

8. Охарактеризовано антикризовий інструментарій публічної політики України в контексті подолання негативних наслідків пандемії, відповідно до чого встановлено, що ефективність заходів антикризової політики має визначатися масштабами стимулюючої публічної політики, спрямованої на збільшення витрат на: а) фінансування охорони здоров'я, б) реалізацію експансивної монетарної політики, в) надання податкових преференцій бізнесу, г) захист уразливих верств населення; доведено, що своєчасність запровадження антикризових заходів у більшості держав глобального світу зменшила прояви кризової ситуації, пов'язаної з пандемією, та мінімізувала негативні наслідки її впливу на динаміку сталості суспільного розвитку; доведено, що запровадження антикризових заходів публічної політики у сфері протидії пандемії в Україні має ґрунтуватись на запровадженні такої антикризової практики, яка б демонструвала оперативність та високу гнучкість системи охорони здоров'я у реагуванні на зумовлені пандемією кризові процеси.

9. Показано державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструментарій протидії пандемії у сфері охорони здоров'я України, покликаний створити простір для ефективної реалізації інфраструктурних проєктів шляхом вирішення відповідних технологічних завдань, а саме: (1) забезпечення зайнятості населення, (2) відновлення власного ресурсного потенціалу, виходячи з викликів національного суспільного розвитку, (3) відновлення та розвиток галузей реального сектору економіки, спроможних надати відповідну динаміку національній промисловості, (4) запровадження індикативних антикризових підходів, які б забезпечили зростання показників сталості суспільного розвитку в різних його сферах; ідентифіковано державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструмент протидії негативним факторам пандемії для здійснення інфраструктурних проєктів, які б слугували локалізації перебігу процесів пандемії та постпандемії.

Систематизовано низку інвестиційно-інфраструктурних проєктів, що продемонстрували свою результативність у державах сталого розвитку, які доцільно імплементувати у вітчизняну практику реалізації державно-приватного партнерства в умовах пандемії, серед яких: створення багатопрофільних центрів з надання

амбулаторно-поліклінічної допомоги з використанням механізму концесії; будівництво консультативно-діагностичної поліклініки та центрів шляхом укладення інвестиційного договору; організація офісного комплексу з розміщенням у ньому навчальних і клінічних підрозділів шляхом укладення інвестиційного договору у певних містах; реконструкція аварійних будівель шляхом укладення інвестиційного договору; створення медичного центру з навчальною базою із використанням механізму концесії; обґрунтовано доцільність створення в Україні високотехнологічної медичної допомоги – Освітнього центру високих медичних технологій – за умови паритетної участі держави та бізнесу, де держава має надати адміністративну підтримку та забезпечити матеріально-технічну базу, а бізнес повинен узяти на себе операційні витрати на реалізацію відповідних проєктів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Кіпіані М.В. Вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси та трансформація систем охорони здоров'я національних держав. *Економіка та держава. Серія «Державне Управління»*, №4 (16), 2020. С. 156-162.

2. Кіпіані М.В. Пандемія як фактор деконструкції публічної політики сучасної держави. *Економіка та держава. Серія «Державне Управління»*, №1 (17), 2021. С. 86-91.

3. Кіпіані М.В. Особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії та її вплив на суспільний розвиток держави. *Наукові перспективи: журнал*. 2021. № 6 (12) 2021. С. 32-38.

4. Кіпіані М.В. Вплив пандемії коронавірусу на глобальні інтеграційні процеси та трансформація систем охорони здоров'я національних держав. *Економіка та держава. Серія «Державне Управління»*, №2 (18), 2021. С. 47-56.

Статті в зарубіжних виданнях

5. Кіпіані М.В. Сфера охорони здоров'я як інституційно-інструментальний засіб впливу на стримання пандемії. *Nauka i studia. Przemysł*. 2021. №5. Р. 36-44. URL: http://nauka-i-studia.info/ojs/index.php/pl_ojs/issue/view/18

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Кіпіані М.В. Основні проблеми суспільного розвитку в умовах пандемії коронавірусної інфекції. *Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників ООС (АТО): матеріали круглого столу до Дня захисника Вітчизни*, Київ, 19 жовтня 2020 року / За заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В., Лахижі М. І. Київ, ІПК ДСЗУ, 2020. С. 76–79.

7. Кіпіані М.В. Вплив пандемії на деконструкцію публічної політики у різних сферах суспільного життя. *Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації: збірн. матер. доповідей та тез III-ої Всеукраїнської інтернет- конференції*, Київ, 15 квітня 2020 року / за заг. наук. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2020. С. 454–457.

8. Кіпіані М.В. Реалізація публічної політики в постпандемічний період: перспективи реальності. *Концептуальні шляхи розвитку науки: матеріали VI Міжнародній науково-практичній конференції*. м. Київ, 19-20 червня 2021 року. Київ: МЦНІД. С. 8-10.

9. Кіпіані М.В. Тенденційні константи розвитку національних держав в умовах пандемії. *European scientific discussions* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Рим, Італія 20-22 червня 2021. С. 297-301.

10. Кіпіані М.В. Результативність заходів публічної політики у сфері охорони здоров'я в умовах протидії пандемії. *Пріоритетні шляхи розвитку науки та освіти*: матеріали III Міжнародній науково-практичній конференції м. Львів, 29-30 червня 2021 року. Львів : Львівський науковий форум, 2021. С. 6-8.

АНОТАЦІЯ

Кіпіані М. Публічна політика у сфері протидії пандемії як фактор збереження сталості суспільного розвитку. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 механізми державного управління. – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – Київ, 2021.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування та реалізації публічної політики в умовах пандемії, розкрито її умови, фактори та інструментарій впливу на відповідні процеси, які гарантують сталість умов життєдіяльності суспільства. Запропоновано розуміння публічної політики в умовах пандемії як комплекс дій, які мають цільову спрямованість щодо вирішення проблемних ситуацій у життєдіяльності суспільства. Розроблено новий контекст функціонального призначення публічної політики в умовах поширення пандемії. Досліджено пандемію як фактор деконструкції публічної політики сучасної держави у контексті сучасних дослідницьких підходів, яка актуалізує публічні політики національних держав у напрямку розроблення відповідного реєстру інструментарію протидії епідемії. Розкрито особливості реалізації публічної політики в умовах розгортання сучасної пандемії: зміна традиційного ціннісного укладу функціонування світу. Розроблено «новий узагальнений показник самодостатності інститутів публічної політики», на підставі якого визначається їх можливість та конструктивність щодо протидії ризикам пандемії. Охарактеризовано сферу охорони здоров'я як інституційно-інструментальний засіб впливу на стримування пандемії, на підставі чого сформульовано її нове стратегічне й функціональне призначення у протидії пандемії. Розкрито структурно-функціональне призначення сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментального засобу блокування поширення пандемії, систематизовано параметри результативності реагування національних систем охорони здоров'я на виклики пандемії. Розроблено алгоритм виявлення результативності сфери охорони здоров'я як інституційно-інструментального засобу впливу на стримування пандемії за відповідними показниками стану її функціонування та перелік заходів, покликаних гарантувати ефект сталості для функціонування сфери охорони здоров'я в умовах пандемії.

Ключові слова: публічна політика, публічна політика у сфері протидії пандемії, здоров'я, охорона здоров'я, сфера охорони здоров'я, сталість суспільного розвитку, пандемія, державно-приватне партнерство, соціальні гарантії населення, антикризовий інструментарій публічної політики.

SUMMARY

Kipiani M. Public policy in the field of counteracting the pandemic as a factor in maintaining the sustainability of social development. Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of sciences in public administration on a specialty 25.00.02 mechanisms of public administration. - Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine. - Kyiv, 2021.

The dissertation substantiates the theoretical and methodological principles of formation and implementation of public policy in a pandemic, reveals its conditions, factors and tools to influence the relevant processes that guarantee the sustainability of society. The understanding of public policy in the conditions of a pandemic as a complex of actions which have a target orientation on the decision of problem situations in vital activity of a society is offered. A new context for the functional purpose of public policy in the context of a pandemic has been developed.

The pandemic is studied as a factor of deconstruction of public policy of the modern state in the context of modern research approaches, which actualizes the public policies of nation states in the direction of developing an appropriate register of tools to counter it. The contradiction between world and narrowly utilitarian national interests in overcoming the pandemic is shown, it is revealed that the pandemic affects and will affect not only the deconstruction of public policy of nation states, but in general it has all the prerequisites to change the civilizational vector of their development. Peculiarities of public policy implementation in the conditions of modern pandemic development are revealed: change of traditional value system of world functioning. A "new generalized indicator - self-sufficiency of public policy institutions" has been developed, on the basis of which their possibility and constructiveness in counteracting the risks of a pandemic are determined.

The sphere of health care is characterized as an institutional and instrumental means of influencing the pandemic containment, on the basis of which its new strategic and functional purpose in counteracting the pandemic is formulated. The structural and functional purpose of the health care sector as an institutional and instrumental means of blocking the spread of the pandemic is revealed, the parameters of the effectiveness of the response of national health care systems to the challenges of the pandemic are systematized. An algorithm for identifying the effectiveness of health care as an institutional and instrumental means of influencing the containment of the pandemic on the relevant indicators of its functioning and a list of measures to ensure the sustainability effect for the functioning of health care in a pandemic.

The anti-crisis toolkit of public policy of Ukraine in the context of overcoming the negative consequences of the pandemic is described, the public-private partnership is shown as an optimization toolkit of counteracting the pandemic in the field of health care of Ukraine. Public-private partnership has been identified as an optimization tool for counteracting the negative factor of the pandemic for the implementation of infrastructure projects that would serve to localize the processes of pandemic and postpandemic. A number of investment and infrastructure projects have been systematized, which have demonstrated their effectiveness in sustainable development countries, which should be implemented in the domestic practice of public-private partnership in a pandemic.

Keywords: public policy, public policy in the field of counteracting the pandemic, health, health care, health care, sustainability of social development, pandemic, public-private partnership, social guarantees of the population, anti-crisis tools of public policy.

Підписано до друку 06.08.2021
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. 0,9.
Тираж 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004

Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної служби
зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536 -14-85